

Undersökning av allmänhetens relation till våldbejakande extremism

---

På uppdrag av:

LÄNSSTYRELSEN
DALARNAS LÄN

Kontakt Novus: Mats Elzén & Katarina Hajdu

Datum: 2019-10-28

Bakgrund & Genomförande

BAKGRUND

Undersökningen har genomförts av Novus på uppdrag av Länsstyrelsen Dalarna och Högskolan Dalarna. Syftet med undersökningen är att undersöka allmänhetens inställning till och uppfattning om extremism.

MÅLGRUPP

Den svenska allmänheten.

Ålder:
18-79 år

GENOMFÖRANDE

Antal intervjuer:

1054

Fältperiod 19 - 25
September 2019

Deltagar-

frekvens:

57%

Deltagarfrekvensen är 57%. Det finns inget som tyder på att bortfallet skulle snedvrída resultatet, utan undersökningen är åsiktsmässigt representativ för den grupp som skulle undersökas, och de slutsatser som presenteras i undersökningen gäller hela populationen.

En Novus-undersökning är en garant för att undersökningen är relevant och rättvisande för hela gruppen som skall undersökas.

Undersökningen är genomförd via webbintervjuer i Novus slumpmässigt rekryterade och riksrepresentativa Sverigepanel.

RESULTAT

Resultaten för allmänheten levereras i en diagramrapport. Markerade signifikanta skillnader i rapporten är jämfört mot totalen (kön, ålder, utbildning och region). Resultatet är efterstratifierat.

FELMARGINAL

Vid 1 000 intervjuer:

Vid utfall 20/80: +/- 2,5%

Vid utfall 50/50: +/- 3,2%

Vid 5000 intervjuer:

Vid utfall 20/80: +/- 1,1%

Vid utfall 50/50: +/- 1,4%

Sammanfattning

Sammanfattning

- Allmänt om extremism

Först nämnt spontant om extremism

- Vanligt förekommande tankarna som svenskar tänker på när de hör uttrycket "våldbejakande extremism" är IS, Islam och nazister.

Om anhängare till våldsbejakande extremism

- På frågan om hur många anhängare till våldsbejakande extremism det finns i Sverige svarar 37 procent att de tror att de finns mellan 501-5000st anhängare till våldsbejakande extremism. Totalt sätt är medianen 3000.

Utveckling av antalet döda i terroråd i världen

- Sex av tio tror att antalet döda i terroråd de senaste 20 åren har ökat, drygt en av tio tror att det minskat och nästan tre av tio tror att de varit mer eller mindre oförändrat. Rätt svar är att det har minskat.

Utveckling av våldsbejakande extremism

- Två av tre tror att våldsbejakande extremism om de ser 10 år framåt i tiden ha kommit att öka, en av tio tror att den minskat och en av fyra att den mer eller mindre kommer vara oförändrad.

Oro för extremism

- Många svenskar uttrycker oro för extremism, särskilt stor är den för islamistisk- och högerextremism.
  - Tre av fyra oroar sig för islamistisk extremism
  - Nästan två av tre oroar sig för högerextremism
  - Drygt två av fem oroar sig för vänsterextremism
- Äldre människor är genomgående i högre grad mer orolig för extremism, detta gäller för samtliga typer. Det finns även könsskillnader, vi ser att kvinnor är mer oroliga för högerextremism och män är mer oroliga för vänsterextremism.

Sammanfattning

- Påverkan på ens vardag
- Motverkande av extremism

Påverkan på ens vardag

- Drygt en av fem uppger att de under senaste 12 månaderna blivit misstänksam mot människor de mött i vardagssituationer, 15 procent att de undvikit stora folkförsamlingar, 12 procent har undvikit resor utomlands och 10 procent läst på och sökt upp information om terrorhot.
- En majoritet, 56 procent, svarar att de under de senaste 12 månaderna inte gjort något av de nämnda åtgärderna pga. rädsla för våldsamt upplopp eller terrordåd.

Oro för en själv eller anhöriga

- Drygt en av tre svenskar uppger att de är oroliga för att de själva eller någon av deras anhöriga ska drabbas av våldsamt upplopp eller terrordåd i Sverige. Två av tre svarar att de inte är oroliga.

Om man drabbats av våldsamt upplopp eller terrordåd i Sverige

- 16 procent svarar att de själva eller någon de känner någon gång bevittnat eller drabbats av ett terrordåd. 3 procent har själv bevittnat eller drabbats.

Motverkande av extremism

De åtgärder som högst andel svenskar tycker är bra är att:

1. Minska utanförskap i samhället
2. Ökad kamerabevakning på offentliga platser
3. Mer information om demokratiska principer och värderingar

Resultat

Allmänt om extremism

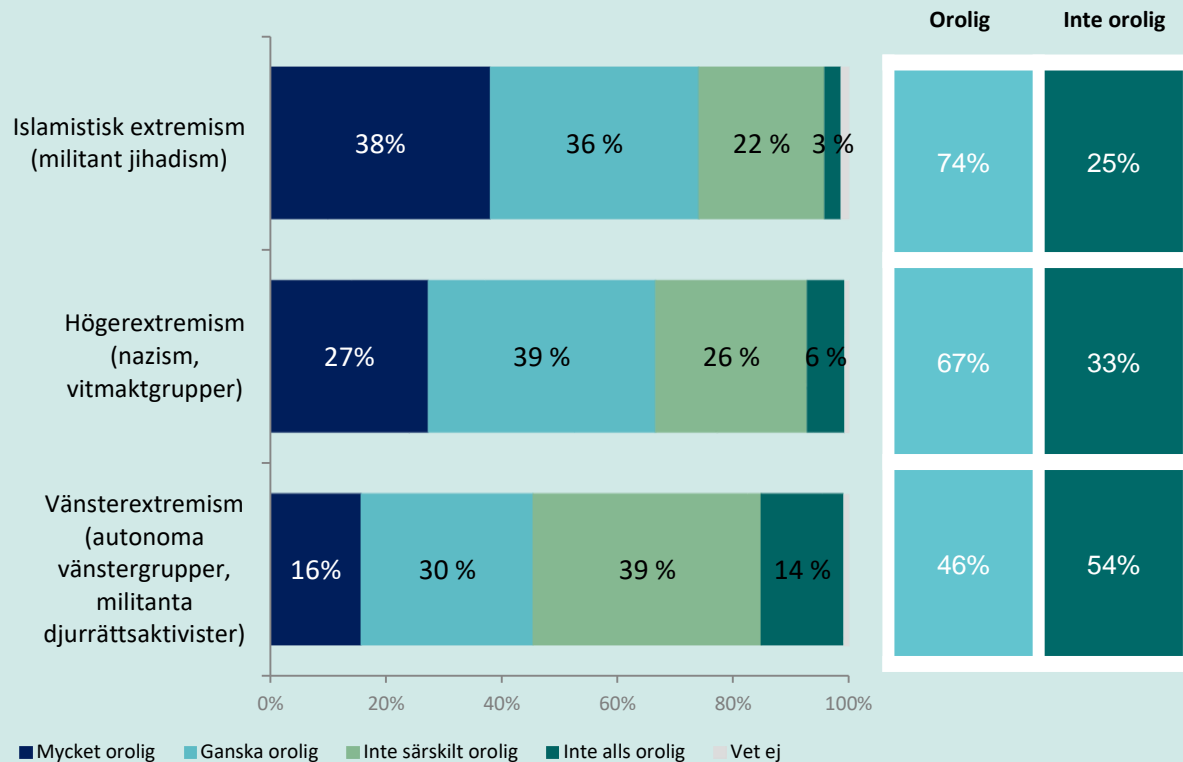

Islamistisk extremism oroar mest

FRÅGA: Skulle du säga att du är orolig eller inte orolig, för följande typer av extremism i Sverige idag?

Det som oroar svenskar mest är islamistisk extremism, högerextremism och vänsterextremism i den ordningen:

- Tre av fyra (74%) oroar sig för islamistisk extremism
- Två av tre (67%) oroar sig för högerextremism
- Drygt två av fem (46%) oroar sig för vänsterextremism

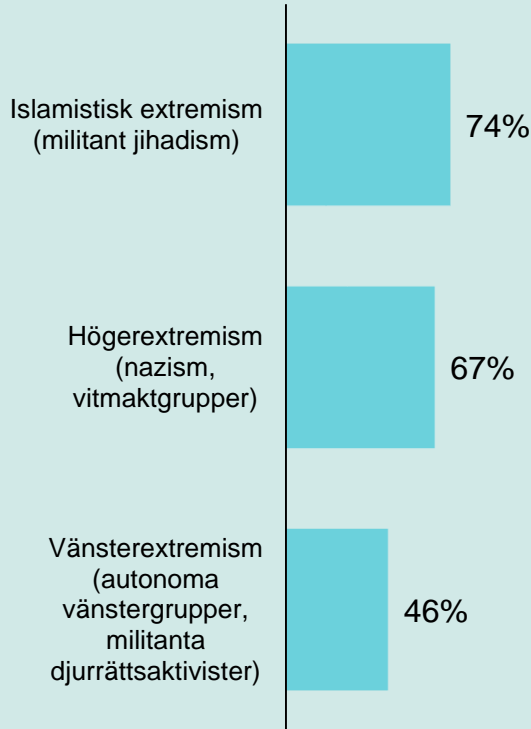
BAS: Samtliga (n=1126)

Äldre är generellt mer oroadade för extremism

FRÅGA: Hur orolig skulle du säga att du är för följande extremism i Sverige idag?

- Genomgående är äldre människor i högre grad oroliga för extremism, detta gäller för samtliga typer.
- Kvinnor är mer oroliga för högerextremism och män för vänsterextremism.

Topbox Mycket eller ganska orolig

BAS: Samtliga (n=1126)

Signifikanta skillnader

Följande undergrupper svarar i högre grad att de är mycket eller ganska oroliga för:

Islamistisk extremism (74%)

- Åldersgrupp 50-64 år (80%) och 65-79 år (83%)
- Pensionärer (83%)

Högerextremism (67%)

- Kvinnor (76%)
- Universitetsutbildade (71%)
- Pensionärer (73%)
- Boende i Mellansverige (71%)

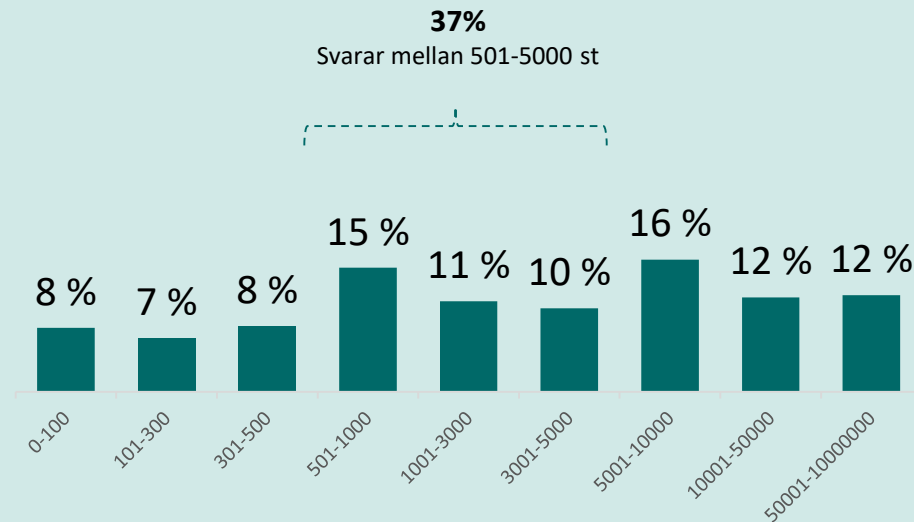
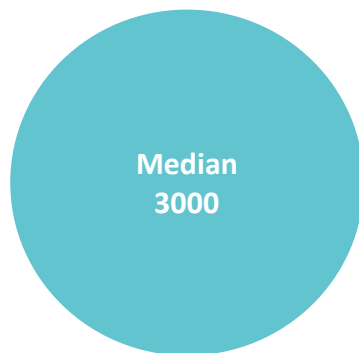
Vänsterextremism (46%)

- Män (51%)
- Åldersgrupp 65-79 år (58%)
- Pensionärer (58%)

Ungefär 4 av 10 överskattar antalet anhängare till våldsbejakande extremism

FRÅGA: Hur många anhängare till våldsbejakande extremism tror du att det finns i Sverige idag?

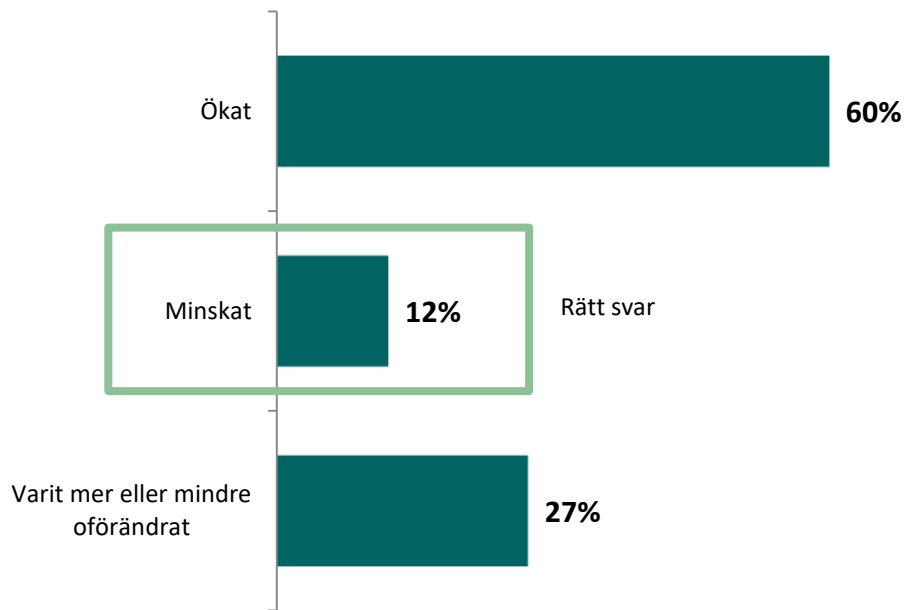
- 37 procent svarar att de tror att de finns mellan 501-5000 st anhängare till våldsbejakande extremism. Totalt sätt är medianen 3000.

BAS: Samtliga (n=1054), för median (n=1036) rensad på uteliggare

Majoriteten överskattar utvecklingen av antalet döda i terrordåd de senaste 20 åren

FRÅGA: Om man ser till hela världen, tror du att antalet döda i terrordåd de senaste 20 åren har:

BAS: Totalt (n=1054)

Signifikanta skillnader

Följande undergrupper svarar i högre grad följande:

Tror det har ökat (60%)

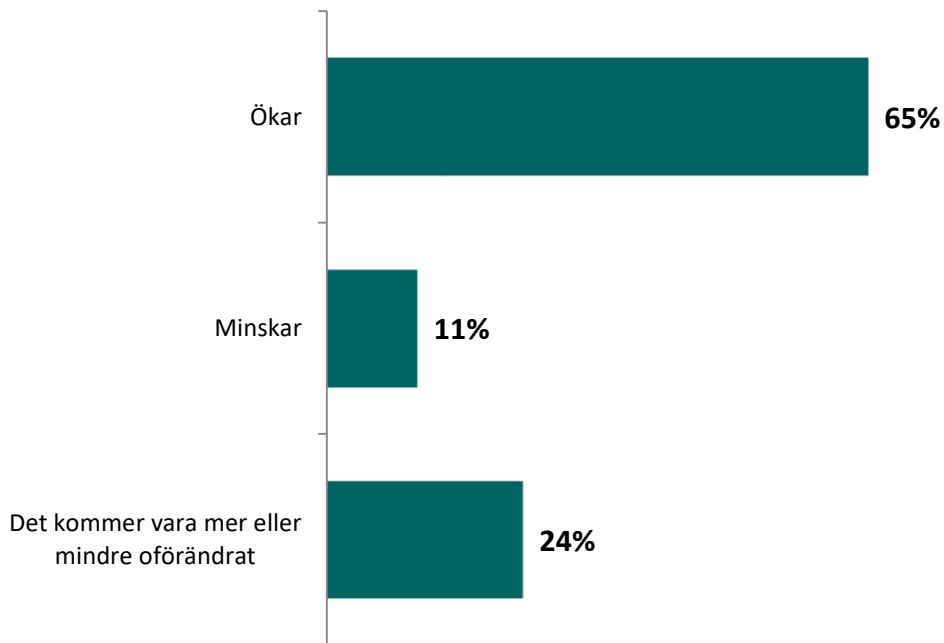
- Kvinnor (65%)
- Åldersgrupp 50-64 år (69%)

Tror att det minskat (12%)

- Män (16%)
- Åldersgrupp 18-29 år (17%)

En majoritet tror på en ökning av våldbejakande extremism i Sverige

FRÅGA: Om du ser framåt 10 år, hur tror du våldbejakande extremism utvecklats i Sverige?

BAS: Totalt (n=1054)

Signifikanta skillnader

Följande undergrupper svarar i högre grad följande:

Tror det har ökat (65%)

- Åldersgrupp 30-49 år (74%)
- Boende i Mellansverige (72%)

Tror att det minskat (11%)

- Män (15%)
- Åldersgrupp 18-29 år (16%)

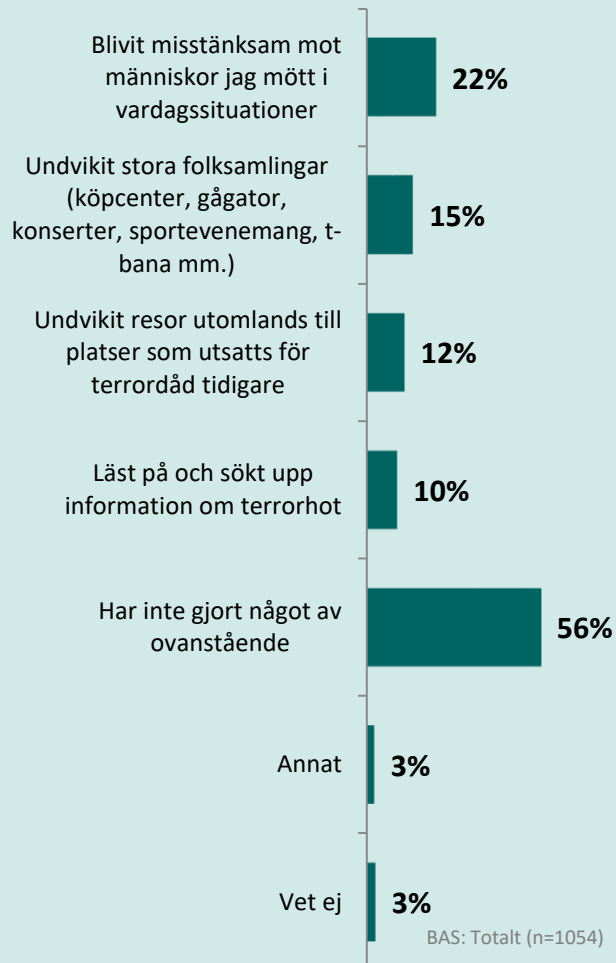
Påverkan på vardag

Knappt hälften har agerat på en oro för upplopp eller attentat

FRÅGA: Har du under de senaste 12 månaderna gjort något av följande pga. rädsla för våldsamt upplopp eller terrordåd?

- Drygt en av fem uppger att de under senaste 12 månaderna blivit misstänksam mot människor de mött i vardagssituationer.
- Drygt varannan person, 56 procent, svarar att de inte gjort något av de nämnda sakerna.

Signifikanta skillnader

Följande undergrupper svarar i högre grad följande:

Blivit misstänksam (22%)

- Åldersgrupp 18-29 år (30%)
- Boende i Sydsverige (30%)

Undvikit stora folksamlingar (15%)

- Åldersgrupp 30-49 år (21%)

Undvikit resor utomlands (12%)

- Åldersgrupp 30-49 år (17%)
- Boende i Stockholm (17%)

Exempel på annat:

- Lyssnar på terrorforskare
- Hållit event hemligt för att undvika uppmärksamhet från extremister.
- Följt råd från Säpo att vara vaksam i offentliga miljöer och ha uppmärksamheten utåt. Att försöka ha en escaperoute, t ex nödutgång eller naturlig flyktväg tillgänglig i alla lägen.

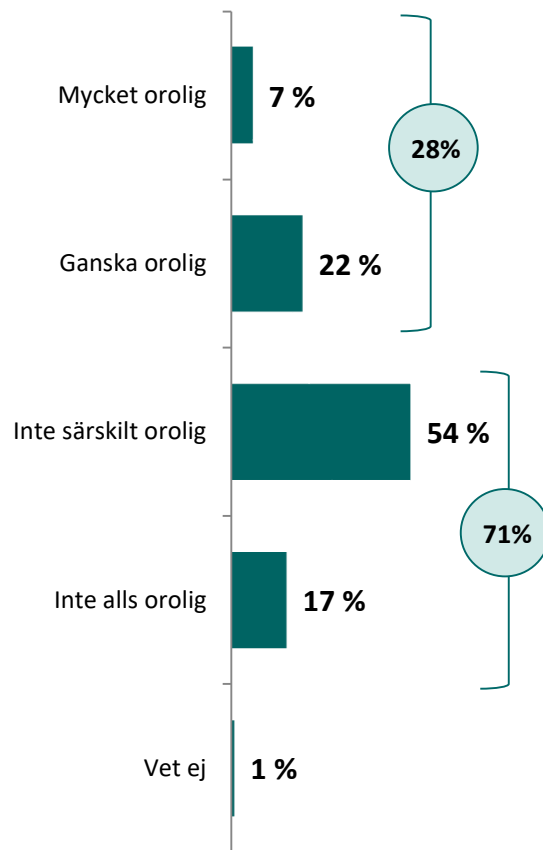
Oro en själv eller anhöriga

FRÅGA: Skulle du säga att du är orolig eller inte orolig, för att du själv eller någon av dina anhöriga ska drabbas av våldsamt upplopp / terrordåd i Sverige?

(två separat frågor för våldsamt upplopp respektive terrordåd)

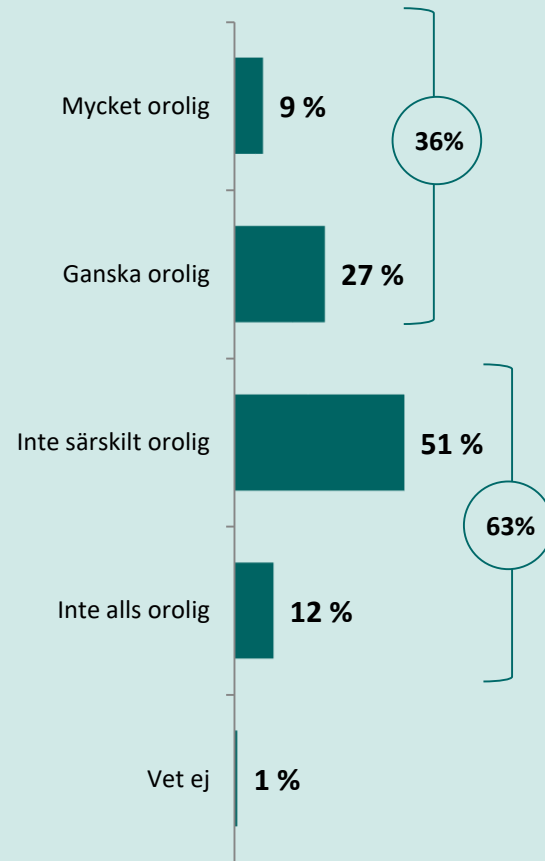
- Nästan tre av tio svenskar, 28 procent, uppger att de är oroliga för att de själva eller någon av deras anhöriga ska drabbas av våldsamt upplopp i Sverige.
- Drygt en av tre svenskar, 36 procent, uppger att de är oroliga för att de själva eller någon av deras anhöriga ska drabbas av våldsamt upplopp i Sverige.

Våldsamt upplopp

BAS: Totalt (n=1126)

Terrordåd

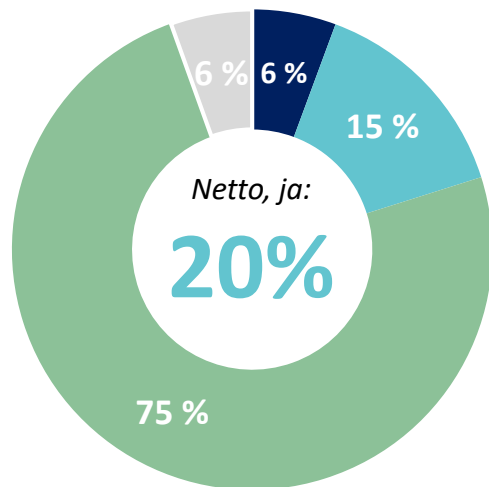
Om våldsamt upplopp eller terrordåd

FRÅGA: Har du själv eller någon du känner bevitnat eller drabbats av våldsamt upplopp / terrordåd i Sverige?

(två separat frågor för våldsamt upplopp respektive terrordåd)

- En av fem, 20 procent, svarar att de själva eller någon de känner bevitnat eller drabbats av ett våldsamt upplopp i Sverige. 6 procent svarar att de själv har blivit det och 15 procent svarar att de känner någon.
- 16 procent svarar att de själva eller någon de känner någon gång bevitnat eller drabbats av ett terrordåd. 3 procent svarar att de själv har blivit det och 14 procent svarar att de känner någon.

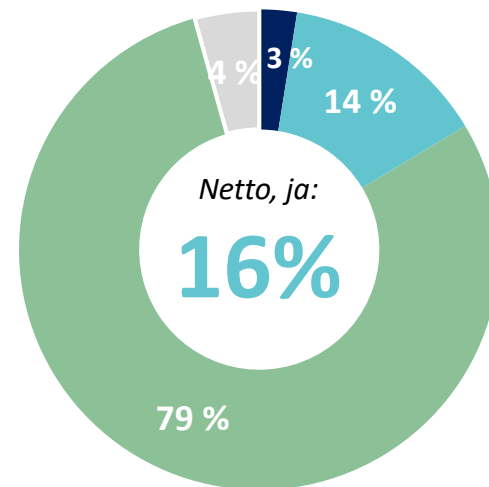
Våldsamt upplopp

■ Ja, jag själv
■ Nej

■ Ja, någon jag känner
■ Vet ej

Terrordåd

■ Ja, jag själv
■ Nej

■ Ja, någon jag känner
■ Vet ej

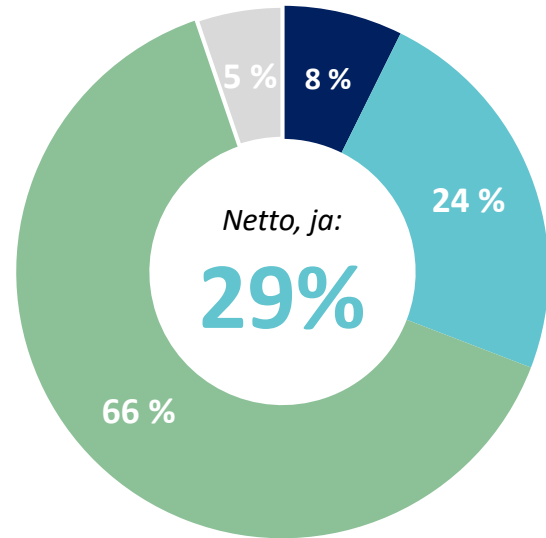
BAS: Totalt (n=1126)

Om våldsamt upplopp eller terroråd

FRÅGA: Har du själv eller någon du känner bevittnat eller drabbats av våldsamt upplopp / terroråd i Sverige?

Netto: svarat ja på både våldsamt upplopp och terroråd.

Våldsamt upplopp eller terroråd

■ Ja, jag själv ■ Ja, någon jag känner ■ Nej ■ Ej svar

BAS: Totalt (n=1126)

Motverkande av extremism

Utbildning anses vara det effektivaste mot extremism

Fråga: Vad tror du är det bästa sättet för samhället att motverka extremism på?

BAS: Samtliga (n=1054)

Motverkande av extremism – ett urval av citat

Fråga: Vad tror du är det bästa sättet för samhället att motverka extremism på?

Motverka segregation

- Arbeta för en bättre inkludering av människor och arbeta för att minska klyftor och segregation.
- Att arbeta för att minska klyftorna mellan rika och fattiga, att satsa på landsbygden och utsatta områden samt att stödja organisationer som arbetar för att lära unga om demokrati.
- Bryta segregationen. En skola som tydligt och nära arbetar tillsammans med socialtjänst och polis. Höga förväntningar på alla elever. Utbildningar och arbete dominerar kräver gymnasieexamen i nuvarande form.
- Bättre integration samt att samhället markerar tydligare vilka grundläggande värderingar som gäller.
- Inkludering av alla samhällsgrupper. Börja jobba aktivt med unga människor som man misstänker är speciellt utsatta för att rekryteras av extrema våldsbejakande grupper
- Inte ge de som uttrycker extrema vyer något utrymme att tala och att acceptera so integrera de som är i utkanten av samhället för att förhindra att de faller i extrema kretsar som utlopp för deras utanförskap

Demokrati, utbildning och information

- Upplysa, inte driva på till rädsla. Följa de lagar som faktiskt kan följas och faktiskt avisa folk. Sluta använda yttrandefrihet som ett svepskäl att inte sätta stopp för extremistiska grupper. Demokrati utan allas lika värde är ingen demokrati!
- Vård av mental hälsa i vissa fall. | Samarbete med religiösa samfund i andra. | Satsningar på utbildning (t.ex. värderingar, så som frihet, respekt mot andras sexualitet, åsikter) hos nyanlända eller folk i riskgrupper.
- Motarbeta den med information och kunskap i första hand då ofta okunskap råder. Vara bättre att diskutera frågor så att fler inte känner sig utanför. Inte tveka att använda lagstiftning då det behövs.
- Satsa mycket mer på skolor i utsatta områden eller låta barnen där blandas in i skolor i "tryggare" områden.
- Pratat om det. Låta alla få höras hur konstiga värderingar eller åsikter dom har. Bäst är att diskutera och argumentera med personerna. Tvingar vi in dom i skuggan frodas dom .

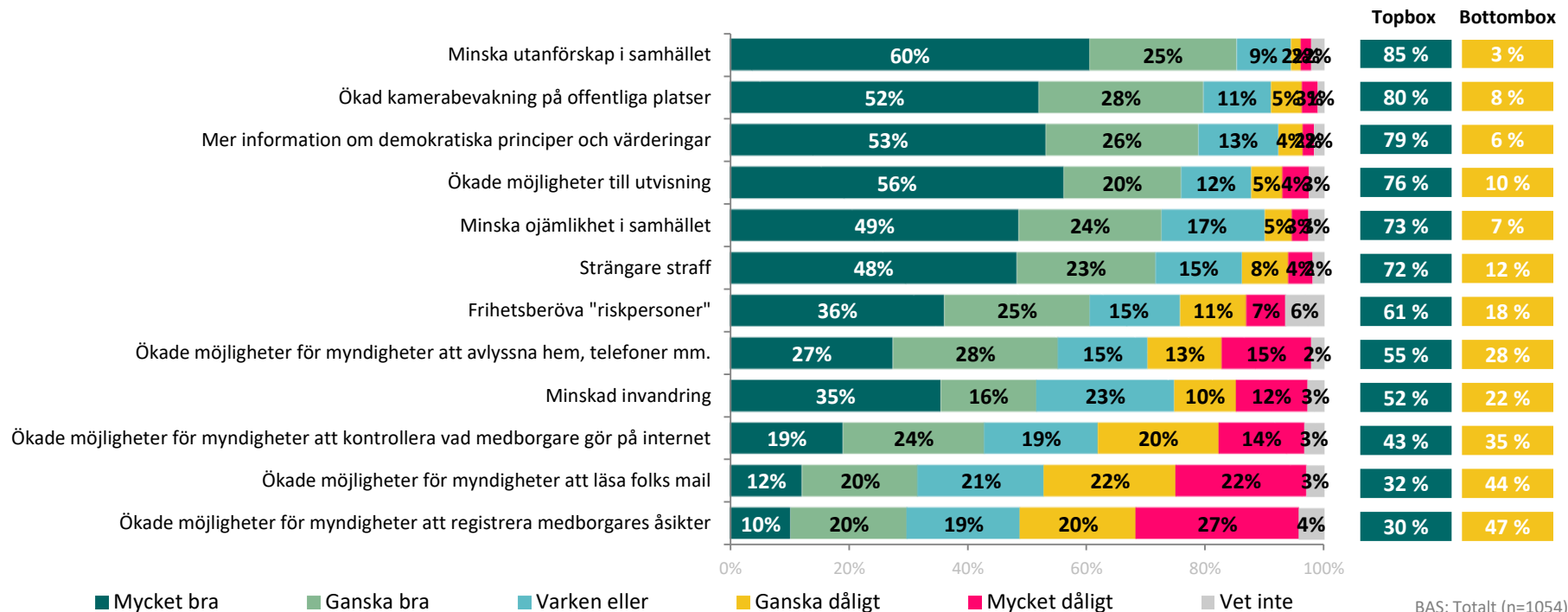
Lag och ordning, polis och tull

- Det finns många olika sätt. Starkare gränsskydd (mota Olle i grinden) utvisa och fängsla de som ha fått beslut därom.
- Ge polisen mer resurser. Samhället ska arbeta med upplysning och utbildning.
- Hårdare gränskontroller, inte släppa tillbaka ex IS-anhängare i landet, mer resurser till polis och tull. Bättre samarbete inom EU. Mer och bättre befogenheter för polis och tull. Skärpta straff och lagar!
- Hårdare tag mot all kriminell verksamhet som har som huvudsyfte att bruka eller förbereda våld mot samhällssystemet, privatpersoner, grupper av människor, eller andra viktiga funktioner i samhället så som arbetsplatser, skolor, fritidsaktivitetsorganisationer, religiösa församlingar. | Även en enorm satsning på lagar, det statliga och nationella stödet till rättsväsendet som åklagare, domare, vittnen, polisen.
- Information och fler poliser på gatan, samt ngn speciell grupp som jobbar med dessa frågor och kanske t o m leta rätt på risk-personer

BAS: Samtliga (n=1054), *Samtliga öppna svar finns listade i bifogad fil med öppna svar*

Minskat utanförskap ses som den bästa åtgärden att öka säkerheten

FRÅGA: Hur bra eller dåligt tycker du att följande åtgärder är för att öka säkerheten i samhället?

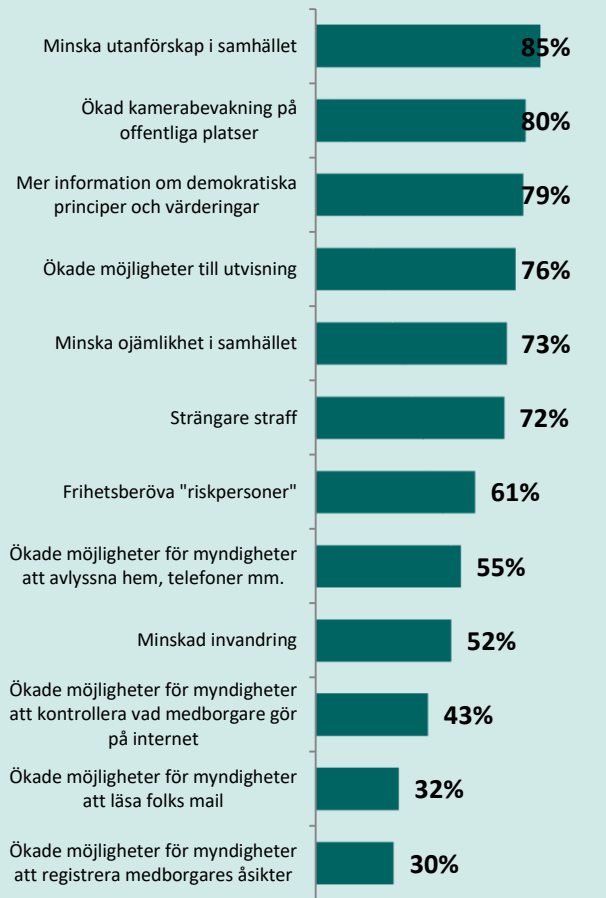
BAS: Totalt (n=1054)

De äldre anser att ökad kamerabevakning är bästa åtgärden för att öka säkerheten

FRÅGA: Hur bra eller dåligt tycker du att följande åtgärder är för att öka säkerheten i samhället?

De åtgärder som högst andel tycker är bra är att:

1. Minska utanförskap i samhället (85%)
2. Ökad kamerabevakning på offentliga platser (80%)
3. Mer information om demokratiska principer och värderingar (79%)

BAS: Totalt (n=1054)

Signifikanta skillnader

Följande undergrupper svarar i högre grad följande:

Minska utanförskap i samhället (85%)

- Åldersgrupp 18-29 år (92%)
- Universitetsutbildade (89%)
- Boende i storstäder (90%)
- Boende i Stockholm (92%)

Ökad kamerabevakning (80%)

- Åldersgrupp 50-64 år (91%), 65-79 år (89%)
- Boende i Mellansverige (87%)

Mer information om demokratiska principer (79%)

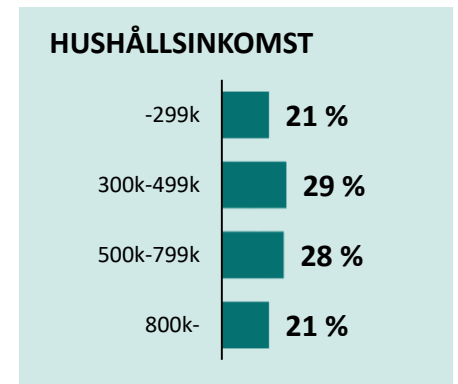
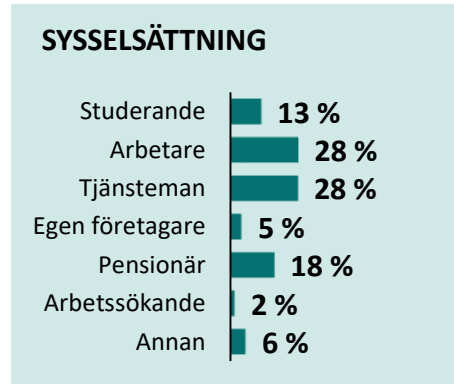
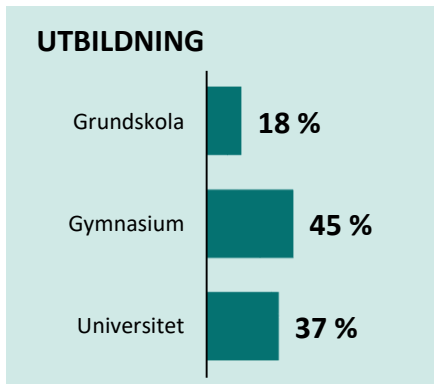
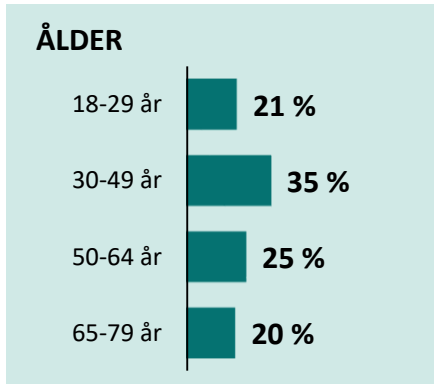
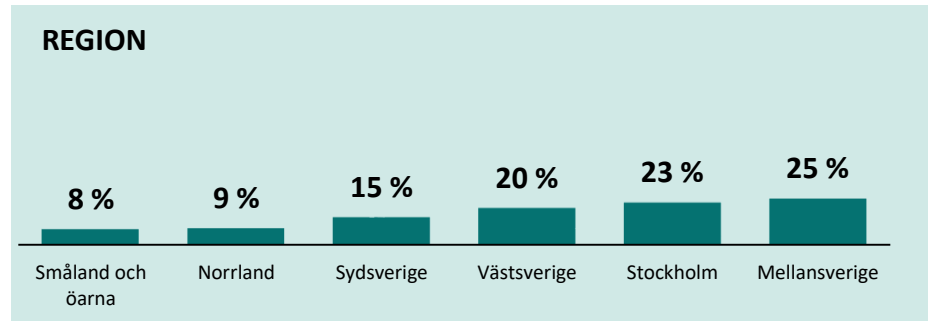
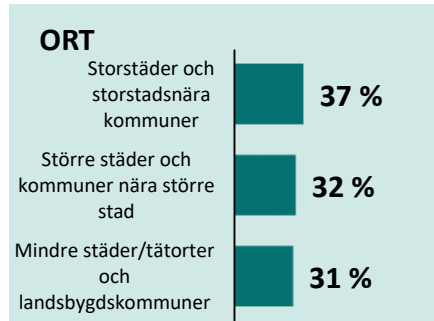
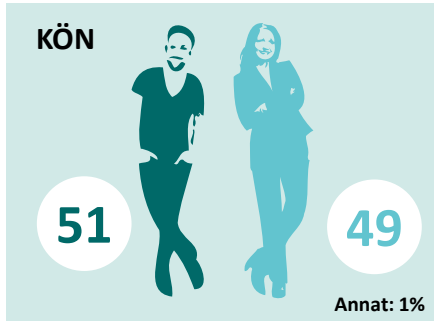
- Kvinnor (86%)
- Åldersgrupp 65-79 år (88%)

Om deltagarna

Bakgrund

BAS: Samtliga (n=1 054)

Om Novus undersökningar

Kort om Novus Sverigepanel

Novus Sverigepanel består av ungefär 40 000 paneldeltagare. Panelen är slumpmässigt rekryterad (man kan inte anmäla sig själv för att tjäna pengar eller för att man vill påverka opinionen) och är riksrepresentativ avseende ålder, kön och region i åldersspannet 18–79 år. Eventuella skevheter i panelstruktur avhjälps genom att ett riksrepresentativt urval dras från panelen samt av att resultatet vikts.

Vi vårdar vår panel väl genom s.k. panelmanagement. Det innebär bl.a. att vi ser till att man inte kan delta i för många undersökningar under en kort period, inte heller i flera liknande undersökningar. Vi har också ett system för belöningar till panelen.

Undersökningsgenomförande

Ett urval ur panelen dras. Dessa får en inbjudan till undersökningen via e-post. Inbjudan innehåller information om hur lång tid undersökningen tar att besvara, sista svarsdatum samt en länk som man klickar på för att komma till frågeformuläret. Man kan besvara alla frågor på en gång alternativt göra paus och gå tillbaka till frågeformuläret vid ett senare tillfälle.

När datainsamlingen är klar påbörjas databearbetningen. Därefter produceras tabeller och en rapport sammanställs.

Fråga gärna efter mer
information kring vårt
panelmanagement!

Kort om kvalitet i webbpaneler

Novus Sverigepanel håller hög kvalitet. Vi genomför kontinuerligt kvalitetskontroller och valideringar av både panelen och de svar som paneldeltagarna ger.

I jämförande studier (andra webbpaneler) har vi konstaterat att panelisterna i Novus panel tar längre tid på sig för att svara på frågor och att det finns en logik i svaren (exempel: om man tycker om glass och choklad, då tycker man också om chokladglass). I de självrekryterade panelerna ser vi inte denna logik i samma utsträckning.

Vi ser också att våra panelister har ett mer "svensson-beteende" än självrekryterade paneler, där man i är bl.a. väldigt internetaktiv.

Novus panelister får i snitt 12 undersökningar per år, vilket är betydligt färre undersökningar än i många andra paneler, och ger en högre kvalitet i genomförandet. En annan mycket viktig kvalitetsaspekt är att ange deltagarfrequens (svarsfrekvens) vilket är ett krav enligt samtliga branschorganisationer.

Några viktiga checkpoints när man genomför webbundersökningar i paneler:

- Panelen ska vara slumpmässigt rekryterad för att kunna spegla verkligheten.
- Undersökningsföretaget ska alltid kunna redovisa deltagarfrequens för varje enskild undersökning.
- Panelisterna ska inte vara proffstyckare, dvs. få för många undersökningar. Får man fler än två per månad finns risken att man blir proffstyckare och svarar på undersökningen av fel skäl.
- Panelen ska skötas med ett bra panelmanagement avseende belöningar, validering av svar osv.
- Tid för fältarbetet (genomförandet av intervjuer) ska alltid redovisas och helst innehålla både vardagar och helgdagar.

Publiceringsregler

Novus varumärke är en garant för att en undersökning har gått rätt till och att slutsatserna kring densamma är korrekta utifrån målet med undersökningen.

Enligt internationella branschregler (ESOMAR) är Novus som undersökningsföretag ansvariga för att våra undersökningar tolkas rätt vid första publicering.

För att säkerställa att våra undersökningar presenteras på ett korrekt sätt ber vi alltid att få se den text som skrivs med syfte att publiceras där Novus undersökningar omnämns.

Novus förbehåller sig rätten att korrigera felaktiga siffror och tolkningar som har publicerats.

Vi på Novus älskar frågor

Konsult

Mats Elzén

Mobil: 0720700329

E-post: mats.elzen@novus.se

Projektledare

Katarina Hajdu

Mobil: 0728562091

E-post: katarina.hajdu@novus.se

Programmerare och statistiker

Åsa Lindgren

E-post: asa.lindgren@novus.se